

Tämä on rinnakkaistallenne.

Rinnakkaistallenteen sivuasettelut ja typografiset yksityiskohdat *saattavat poiketa* alkuperäisestä julkaisusta.

Julkaisun tekijä(t): Paloste, Airi; Ruotsalainen, Heidi

Julkaisun nimi: Kunta voi kaventaa nuorten hyvinvointieroja

Julkaisuvuosi: 2019

Versio: Julkaistu versio

Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä:

Paloste, A. & Ruotsalainen, H. (7.11.2019). Kunta voi kaventaa nuorten hyvinvointieroja. *Kaleva*, p. 38.

Kunta voi kaventaa nuorten hyvinvointieroja

Olussa pienituloisten kotitalouksien osuus on suurempi kuin koko maassa keskimäärin. Vähävaraisten perheiden nuoret arvioivat mahdollisuutensa osallistua harrastotoimintaan heikoksi. Samalla suomalaisten nuorten fyysinen aktiivisuus on edelleen vähentynyt.

Hyvinvoinninkäsite on moniulotteinen, joka käsittää yksilön terveyden ja elintason, psykososiaaliseen hyvinvoinnin, kuten ystävyys- ja perhesuhteet ja itsensä toteuttamisen, osallisuuden, vaikuttamismahdollisuudet sekä vapaa-ajanvietto-mahdollisuudet.

Kunnan vastuulla on huolehtia siitä, että nuoret elävät ympäristössä, joka tukee hyvinvointia edistäviä valintoja ja suojelee hyvinvointia uhkaavilta tekijöiltä. Hyvinvoinnin perusta syntyy arkisessa elämässä, jossa nuori käyttää kunnan tarjoamia palveluita, esimerkiksi opetus-, nuoriso-, liikunta- ja kulttuuritoimen palveluja. Nuorten hyvinvointia tuetaan myös yhdyskuntasuunnittelun ja rakentamisen sekä laajalaisella ympäristön turvallisuuden edistämällä.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen näkyvät kuntien strategioissa. Oulun kaupungin hyvinvointikertomuksessa mainitaan nuorten liikunta-aktiivisuuden edistäminen, yhteisöllisyyden lisääminen ja terveyserojen kaventaminen. Myös hallitusohjelmassa kiinnitetään huomiota väestön hyvinvointierojen kaventamiseen.

Hyvinvointierojen syntyyn vai-

YLÄKERTA

AIRI PALOSTE

HEIDI RUOTSALAINEN

"Hyvinvointieroja voidaan kaventaa vaikuttamalla rakenteellisiin tekijöihin, terveyskäyttäytymiseen, mutta myös positiivisella erityiskohtelulla."

kuttavat useat tekijät; perimä, perheen sosioekonominen asema, kuten vanhempien koulutus, ammatiasema ja perheen taloudellinen tilanne. Nuorten hyvinvointierojen syntyyn vaikuttavat myös nuoren ikä, sukupuoli, etnisyys, asuinpaikka, vammaisuus sekä koulutus.

Nuorten hyvinvointieroihin on tärkeää puuttua, sillä siten on mahdollista katkaista huono-osaisuuden ylisukupolvinen kierre. Nuoruuden aikaiset heikot elinolot kasaantuvat ja vaikutukset näkyvät erilaisina hyvinvointi- ja terveysongelmina myöhemmässä aikuisuudessa. Nuoruus on myös ajanjakso, jolloin luodaan pohjaa myöhemmälle terveyskäyttäytymiselle.

Nuorten terveyden ja hyvinvoin-

nin edistäminen voidaan nähdä toimintana, jonka tarkoituksena on parantaa nuorten kykyä huolehtia omasta ja ympäristönsä terveydestä. Lisäksi se on myös terveyden edellytysten parantamista yksilön, yhteisön ja koko yhteiskunnan kannalta.

Vaikka jokainen kansalainen viime kädessä päättääkin itse omista elintavoistaan, vaikuttaa yhteiskunta merkittävästi yksilön valintoihin. Kunnan vastuulla on huolehtia siitä, että asukkaat elävät ympäristössä, joka tukee terveyttä edistäviä valintoja ja suojelee hyvinvointia ja terveyttä uhkaavilta tekijöiltä. Kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on kunnan perustehtävä, josta säädetään terveydenhuoltolaissa (1326/2010) ja kuntalaissa (365/1995).

Hyvinvointieroja voidaan kaventaa vaikuttamalla rakenteellisiin tekijöihin, terveyskäyttäytymiseen, mutta myös positiivisella erityiskohtelulla. Esimerkiksi järjestämällä maksutonta, matalankynnyksen hyvinvointia edistäviä toimenpiteitä, erityisesti nuorille, jotka tarvitsevat tukea hyvinvointinsa edistämiseksi. Se vaatii osaamista ja motivoivia menetelmiä ohjata nuoria järjestettyihin toimintoihin. Lisäksi tarvitaan osaamista arvioida näiden toimenpiteiden vaikutuksia. Hyvinvointitiedon puute ei enää estä hyvinvointierojen kaventamista.

Oulussa on kokeiltu koulupäivän yhteydessä toteutettua hyvinvointivalmennusta erityisesti nuorille, joilla ei ole aiempia harrastuksia.

Tavoitteena on vahvistaa nuorten kokonaisvaltaista hyvinvointia kaikilla merkityksellisillä elämän osa-alueilla. Toiminnasta on hyviä kokemuksia, ja valmennukseen osallistuneiden nuorten positiivinen mielen-terveys kohentui. Kokeilu toteutettiin Oulun kaupungin, ammattikorkeakoulun, yliopiston ja kolmannen sektorin toimijan Dynamo Juniorit ry:n yhteistyönä.

On tärkeää, että kaikilla kunnan keskeisillä viranhaltijoilla on oman työnsä näkökulmasta riittävästi tietoa ja osaamista hyvinvointierojen kaventamisesta. Se edellyttää laaja-alaista yhteistyötä kunnan viranhaltijoiden, elinkeinoelämän, koulutus- ja tutkimusorganisaatioiden sekä kolmannen sektorin välillä.

Hallinnonrajat ylittävää yhteistyötä tulee tehdä nuorten ohjaamiseksi hyvinvointia edistäviin toimiin ja ympäristöihin. Kuntajohdon tulee huolehtia siitä, että hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen huomioidaan kunnan kaikessa päätöksenteossa. Kuntaan nimetyn hyvinvointiryhmän tulisi vastata hallintorajat ylittävästä terveyden- ja hyvinvoinnin edistämisestä ja hyvinvointierojen kaventamisesta. Kunnan tarkoituksenmukaisilla terveyden- ja hyvinvoinnin edistämisen toimilla voidaan kaventaa nuorten terveys- ja hyvinvointieroja.κ

Airi Paloste on yliopettaja (terveyden edistäminen) Lapin ammattikorkeakoulussa ja Heidi Ruotsalainen on yliopettaja (kuntoutus) Oulun ammattikorkeakoulussa.